

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

**Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності
функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму
рекомендацій Базельського комітету**

**Турченко Т.В. к.е.н, доцент кафедри менеджменту,
Гончарова М.Л. к.е.н, доцент кафедри менеджменту,
Шелюк А.А. ., аспірант кафедри менеджменту ,
Мірошниченко Г.О., аспірант кафедри менеджменту,
Державний вищий навчальний заклад «Українська академія
банківської справи Національного банку України», м. Суми**

Світова фінансова криза 2007-2009 років засвідчила, що ефективність регулювання фінансового сектору в Україні та і у ряді інших країн знаходиться на недостатньому рівні.

Головна ідея реформи світової фінансової системи направлена на зміцнення стабільності банківської системи і полягає у посиленні стійкості банківської системи до зовнішніх шоків, що виникають у наслідок фінансових і економічних флуктуацій, за рахунок збільшення ліквідних резервів та поліпшення якості капіталу .

Першими регуляторну революцію в світі фінансів за підсумками кризи почали здійснювати в США, де був прийнятий закон Додда-Франка, що підсилює роль нагляду, обмежує ризикові операції банків та дозволяє державі ліквідувати проблемні компанії. Закон звужив поле для діяльності найбільших банків з США.

В Євросоюзі для ефективного регулювання економіки планується введення норм «Базель III» починаючи з 2013-2019 роки. «Базель III», так само, як і «Базель I» та «II», визначатиме насамперед мінімальний розмір

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

регулятивного капіталу, якого фінансові установи змушені будуть дотримуватися. Вимоги до розміру даного стандарту планується значно підвищити.

Базель II і Базель III не відмінюють дію один одного, вони є доповненням до угоди про капітал 1988р. (Базель I). Тобто попередні регулюючі норми не втратили своєї актуальності, а й залишаються чинними. Реалізація нових стандартів означає для багатьох банків необхідність залучення нових ліквідних коштів, в першу чергу за рахунок емісії акцій.

У зв'язку з цим досить актуальним залишається питання побудови якісно нової системи щодо нагляду та регулювання фінансового сектору на основі використання ефективних регуляторів та здійснення моніторингу фінансової стабільності макроекономічного середовища, фінансових ринків і банківського сектору¹. У даному контексті необхідно зазначити, що на сучасному етапі ситуація в економіці України не на стільки критична, як під час кризи, проте для застереження, на наш погляд, слід провести низку заходів, спрямованих на оптимізацію державних фінансів і сприяння розвитку вітчизняного кредитування.

Глобальна криза продемонструвала, що кредитори і позичальники брали на себе надмірні ризики, а банки працювали в умовах недостатньої ліквідності. Для запобігання даних явищ, відповідно до норм «Базеля III» передбачено формування буферного капіталу. З урахуванням запропонованого антициклічного буфера в 2,5% загальний рівень капіталу під час кредитних бумів зросте до 13% (станом на 2012 р. – 8%).

Важливими ознаками нових капітальних стандартів за «Базелем III» є:

- 1) поліпшення якості структури власного капіталу банків;
- 2) істотне підвищення необхідної квоти капіталу;

---

¹Завгородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Завгородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Львів : Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1996. – 384 с.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

- 3) зменшення системного ризику;
- 4) передбачено достатньо часу для переходу на нові нормативи регулювання².

Запровадження нових вимог Базельського комітету на глобальному рівні передбачається поетапно розпочинаючи з січня 2013 року і завершуючи січнем 2019 року (впровадження норми стандартів капіталу планується завершити до січня 2015 року, а вимоги до структури резервів впровадити до січня 2019 року, відповідно) (таблиця 1). Наявність чіткого графіку запровадження «Базеля III» є однією з головних відмінностей, це можна пояснити тим, що розроблені Базельським комітетом нормативи перестають бути лише рекомендаціями для світової банківської спільноти, вони стають жорсткими вимогами до банківських установ, невиконання яких передбачає застосування жорстких санкцій з боку регуляторів. Банки, що не зможуть перевести показники власної діяльності до встановлених нормативів, будуть змушені знижувати розміри бонусних виплат і скорочувати виплати дивідендів по акціям.

Посилення нормативів регулювання в новій редакції Базельської угоди про капітал отримало неоднозначну оцінку як з боку окремих національних регуляторів, так і самих суб'єктів регулювання.

Банківські системи США, Великобританії, Швейцарії, Нідерландів, Люксембургу, Бельгії національні стандарти яких відповідають або максимально наближені до вимог Базельського комітету поставилися схвально до запропонованих нововведень та очікують на позитивний ефект.

До нього відносять:

- 1) Однією з цілей запровадження «Базеля III» в Україні є приведення банківського регулювання та нагляду до міжнародних стандартів та забезпечення стабільності вітчизняної банківської

---

² Довгань Ж.М. «Базель III» у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи [Текст] / Ж. М. Довгань // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2011р. - № 1 (10). – С. 224-229.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

системи, підвищення її спроможності протистояти всіляким кризовим явищам.

- 2) Запровадження нового підходу до формування додаткового резервного капіталу, на основі моделі очікуваних витрат (буфер капіталу) дозволить зменшувати, порушуючи мінімальне значення коефіцієнта достатності, уникати санкцій регулятора.
- 3) Впровадження нових стандартів будуть сприяти заміщенню слабких і нестійких організаційних структур стабільно-функціонуючими установами, які зможуть конкурувати і протидіяти негативному впливу глобалізаційних процесів.

Водночас, запровадження рекомендацій «Базеля III» не є гарантією автоматичного покращання ефективності діяльності вітчизняних банківських установ і стабільності банківських систем. Крім того, «Базель III» не може враховувати навіть основні особливості національних бізнес-моделей. Це вимагає коригувань регулятивної бази та засад діяльності банківських установ з боку державних органів, здійснення оцінки банківської системи та її стабільності, результатів її діяльності після запровадження «Базеля III», що потребує відповідного методичного забезпечення.

З огляду на це, серед країн Західної Європи негативні наслідки від запровадження відчують банки Німеччини, Франції, Італії.

Щодо негативних наслідків запровадження Базель III то, по-перше, банкам у найближчі 8 років потрібно буде до 1 трильйона доларів інвестицій в акціонерний капітал. Зокрема, жорстке регулювання ставить під загрозу зростання економіки. За оцінками Базельського комітету з банківського нагляду, середні світові темпи зростання ВВП будуть нижчі на 0,04% протягом 4,5 року у зв'язку з уведенням нових правил³. Окрім цього, є загроза

---

³Чуб, О.О. Перспективи впровадження Базель III в умовах фінансової глобалізації - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2012_1/part1/2.pdf - Заголовок з екрану.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

скорочення фінансового сектору в кілька разів, тому що не всі банківські установи зможуть витримати нові стандарти щодо капіталу. По-друге, збільшення капіталу означає, що збільшиться вартість цього капіталу, тобто банкам доведеться збільшити свої прибутки удвічі, а для збільшення прибутків банки будуть вимушені піднімати відсоток за кредитами. По-третє, банківську систему напевно чекає низка злиттів і поглинань, що зменшить кількість банків, і відповідно конкуренцію в банківській сфері, і стійкість системи (оскільки ніжменше гравців, тим менш стійка вся система).

Нові стандарти спричинять посилення позиції великих банків, а малі і середні, зіткнуться з організаційними проблемами та необхідністю збільшення резервів по позикам, а також із труднощами в отриманні міжбанківських кредитів.

1. Етапи впровадження Базель III протягом 2011-2019рр.

№	Заходи	Рік початку внесення змін
1	Реформа вимог до структури активів і капіталу банків	січень 2013-грудень 2014рр.
2	Посилення вимог до частки акціонерного капіталу в структурі загального регулятивного капіталу	2013-2019рр.
3	Підвищення якості капіталу шляхом вилучення певних компонентів, які нині враховуються в основному капіталі (ведення вирахувань з базового капіталу 1 рівня)	січень 2014 – січень 2018
4	Введення буферу збереження та контр циклічного буфера	січень 2016р. – січень 2019р.
5	Моніторинг коефіцієнту левериджу, моніторингу показника покриття ліквідності, коефіцієнта	2011
6	Моніторингу показника чистого стабільного фінансування	2012
7	Введення паралельного розрахунку	2013
8	Введенню мінімального стандарту	2018р.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

Джерело: www.bis.orgⁱ⁴

Слід зазначити, що Базель III не є документом, спрямованим виключно на оцінку діяльності окремих банків, тобто не є націленим на регулювання мікрорівня. Дані норми спрямовані на комплексне виявлення процесів, притаманних кредитним установам (макропруденційний рівень), а саме – системного ризику та нового розуміння капіталу.

Крім того, більшість держав і самі банківські інституції були позбавлені можливості відокремити хороші активи від поганих і таким чином вирішити, які відділи банків можуть продовжувати працювати, а діяльність яких підрозділів необхідно призупинити. Всі ці відголоски опосередковано вплинули на фінансову систему України, і як наслідок почали спостерігатися недоотримання продукції, високий рівень безробіття та погіршення стану державних фінансів. Очевидним, у даному контексті, є той факт, що основними пріоритетами держави на сьогодні мають бути функціонування стабільного фінансового ринку, створення відповідних умов для підвищення конкурентоспроможності фінансового ринку, а також розробка ефективної регуляторної системи за станом та розвитком національного фінансового ринку.

У сучасних умовах фінансова система України формується за європейським взірцем. У зв'язку з цим об'єктивно необхідним є дослідження основних проблем і перспектив її розвитку з урахуванням європейського вектору. Саме стабільність у фінансовому секторі держави виступає важливою передумовою її економічного розвитку та зростання суспільного добробуту.

Питання функціонування української фінансової системи перебувають у центрі уваги багатьох вітчизняних науковців і економістів-практиків. Про це

4Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems - revised version June 2011. Електронний документ. –

Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>. - Заголовок з екрану.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

свідчить аналіз наукових праць останніх десятиліть. Зазначені аспекти розглядали такі вчені, як: Завгородній⁵, Скоропад⁶, Плєскач⁷ і Моторна⁸.

Не секрет, що фінансова система являє собою сукупність урегульованих фінансово-правовими нормами окремих ланок фінансових відносин і фінансових установ, за допомогою яких держава формує, розподіляє, перерозподіляє і використовує як централізовані, так і децентралізовані грошові фонди.

Однією з основних проблем нестійкості фінансової системи України є відсутність належного державного контролю. Оскільки останній - важлива функція держави, за допомогою якої забезпечуються адекватні умови для функціонування фінансової системи, дефіцит належного контролю призвів до зловживань та порушень у сфері фінансових відносин. У даному зв'язку обов'язковим має бути вдосконалення системи фінансового контролю за рахунок збалансування місцевих та державного бюджетів, досягнення самодостатності у фінансах окремих регіонів країни та галузей економіки, а також дотримання економічної безпеки держави. Все це може стати запорукою ефективного функціонування державних фінансів та посилить престиж країни перед світовою спільнотою. На жаль, фінансова система України не відповідає світовим стандартам, проте досить залежить від зовнішніх відносин, що провокує її трансформацію з урахуванням інтеграції до світового фінансового простору⁹.

Відомо, що державний фінансовий контроль – це складова управління економічними об'єктами та процесами, основне завдання якої полягає у

---

⁵Завгородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Завгородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Львів : Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1996. – 384 с.

⁶Скоропад І.С. Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми та шляхи реформування // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.3. – С.263-268.

⁷Плєскач В. Фінансовий контроль у контексті трансформаційних процесів економіки / В. Плєскач // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 85.

⁸Моторна Я. Проблеми функціонування фінансової системи України - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68425.doc.htm. - Заголовок з екрану.

⁹Дмитренко Д. М. Принципові підходи до реструктуризації фінансової системи України / Д. М. Дмитренко // Вісник Української академії банківської справи – 2009. – № 2 (27). – С. 30–35.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

спостереженні за певним об'єктом з метою перевірки його відповідності бажаному та необхідному стану, передбаченому законами, положеннями, інструкціями та іншими нормативними актами. В Україні держаний фінансовий контроль здійснюють Верховна Рада, Кабінет міністрів, Міністерство фінансів, Національний банк, Рахункова палата, Фонд державного майна, Державна податкова служба та інші державні органи згідно з чинним законодавством. До органів, що реалізують функції внутрішнього фінансового контролю, відносять Державну контрольно-ревізійну службу України і контрольно-ревізійні підрозділи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади країни¹⁰.

Основними недоліками сучасної системи державного контролю слід вважати, по-перше, той факт, що більшість перевірок на сьогоднішній день носять фіскальний характер: на практиці найчастіше використовують перевірку або ревізію. Водночас зазначені методи дозволяють лише виявити фінансові порушення, констатувати негативні явища, але не дають можливості запобігти їм або детально дослідити причини їх виникнення.

По-друге, негативним моментом у функціонуванні вітчизняної системи державного контролю необхідно зазначити проблему переважного використання заходів подальшого контролю. Як свідчить досвід зарубіжних країн, саме процедури поточного та попереднього контролю вважаються найбільш дієвими, однак що стосується нашої країни, то ці види контролю є нерегульованими та слабкими¹¹. Разом з тим варто відмітити, що неусвідомленість важливості проведення поточного та попереднього контролю як системою управління державними фінансами, так і керівниками підприємств, є також значною проблемою.

---

¹⁰ Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль - Режим доступу: <http://subject.com.ua/pdf/46.pdf>. - Заголовок з екрану.

¹¹ Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу - Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/finansii/finansii_krayin_yevropeyskogo_soyuzu_-_karlin_mi. - Заголовок з екрану.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

По-третє, особливу увагу доцільно приділити питанню недосконалості діючих нормативно-правових документів та розміру штрафів. Оскільки сума штрафів за незаконне або нецільове використання бюджетних коштів менша за самі обсяги цих коштів, держава втрачає значні суми через зловживання посадових осіб, що призводить до збільшення порушень і нецільового використання бюджетних коштів. На сьогоднішній день також існує певна неурегульованість дій серед зовнішніх контролерів, якими є Рахункова палата та Державна контрольно-ревізійна служба України.

По-четверте, має бути взаємне визнання заходів щодо врегулювання питань проблемних банків, які функціонують в інших юрисдикціях. Зазначений постулат необхідний для того, щоб заходи, вжиті в одній державі, визнавалися і ефективно імплементувалися в іншій.

По-п'яте, регулятори повинні працювати зі структурами групи з метою дослідження того, як треба буде рятувати банківські групи та їх окремі елементи в умовах кризи. Якщо місцеві регулятори вважають, що структури фінансових груп занадто складні для того, щоб здійснювати своєчасний і економічно доцільний порятунок, вони можуть вживати регуляторні заходи, наприклад, у вигляді вимог до капіталу чи інші пруденційні вимоги з метою трансформації структур більш простими та зручними для реалізації планами з порятунку.

По-шосте, необхідно створити достатню кількість рейтингових агентств, які могли б здійснювати рейтингове оцінювання всіх позичальників. Крім цього, клієнти мають бути готовими оприлюднити інформацію про фінансовий стан та зазнати додаткових витрат на оплату послуг таких агентств.

По-сьоме, банки повинні при оцінці ризиків використовувати складні економіко-математичні моделі, які взяті за основу розрахунків, рекомендованих Базельським комітетом, та відповідно мати у своєму розпорядженні адекватне

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

програмно-технічне забезпечення, для розробки якого необхідні часові та матеріальні затрати.

На розвиток фінансової системи впливає безліч факторів, які потрібно враховувати з метою недопущення застою і кризових явищ. У цьому зв'язку необхідно налагоджувати та вдосконалювати механізми реалізації фіскальної, грошової і кредитної політик з метою забезпечення належного функціонування вітчизняної фінансово-кредитної системи. Водночас стратегія і тактика реформування фінансової системи повинна полягати у поступовій реструктуризації, яка передбачатиме подальшу трансформацію фінансів¹².

На особливу увагу заслуговує питання створення потужної групи банків, зменшення податкового тиску та впорядкування фінансових потоків^{13, 14}. У даному контексті слід зазначити, що цим питанням повинні займатися відповідні органи законодавчої та виконавчої влади: раціональне функціонування всієї фінансової системи можливе лише за рахунок належного функціонування кожної складової окремо та у разі їх синергічного поєднання.

Як відомо, саме через фінансову систему відбувається перерозподіл фондів грошових коштів, що обслуговують економічні відносини в країні, починаючи від створення валового внутрішнього продукту і закінчуючи економічними відносинами підприємств і населення¹⁵. Варто зазначити, що фінансова система України потребує кардинальних змін, оскільки особливості її функціонування не відповідають загальноприйнятим цивілізованим нормам і стандартам.

---

¹² Моторна Я. Проблеми функціонування фінансової системи України - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68425.doc.htm. - Заголовок з екрану.

¹³ Банки, Финансы Украины [Електронний ресурс] / FinanceUa – Режим доступу: <http://financeua.net/finance>. – Заголовок з екрану.

¹⁴ Лондар С.Л. Финанси. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/finansi/finansi_-_londar_sl. - Заголовок з екрану.

¹⁵ Дмитренко Д. М. Принципові підходи до реструктуризації фінансової системи України / Д. М. Дмитренко // Вісник Української академії банківської справи – 2009. – № 2 (27). – С. 30–35.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

За рахунок неефективної роботи фінансової системи у сучасних умовах відбувається не повне акумулювання фінансових ресурсів та нераціональний їх перерозподіл між різними сферами. У результаті цього гальмуються надходження інвестицій в країну, адже саме вони необхідні для сталого економічного розвитку та стабільного функціонування держави¹⁶.

Серед основних проблем фінансової системи України слід відзначити також неефективну систему державного регулювання, що унеможлиблює сталість її розвитку. Одним із варіантів якісної трансформації фінансової системи країни може бути використання прогресивного світового досвіду провідних країн світу - Великобританії, Німеччини, Японії – у галузі створення єдиного регулятора фінансової системи (мегарегулятора). З допомогою останнього можливим стане уникнення протиріч у сфері контролю за фінансами та сформує надійний базис для інтеграції України у світову фінансову систему.

Щодо перспектив розвитку фінансової системи України, слід зазначити, що їй необхідно ефективно імплементувати фінансовий механізм діяльності бюджетних установ, здійснювати перманентний пошук нових джерел фінансових ресурсів в умовах дефіциту бюджетних коштів, а також раціонально використовувати кошти, залучені за допомогою державного кредиту, зміцнюючи при цьому довіру до державних цінних паперів. І найголовніше – це економно витратити бюджетні кошти та обов'язково посилити контроль за їх цільовим використанням.

Ще однією проблемою на сьогодні для України залишається незбалансованість у видатках та доходах бюджету, а також значне зростання державної заборгованості та нераціональний розподіл витрат. Для розв'язання

---

¹⁶Британська Н. Проблеми фінансової системи України в умовах ринкової економіки. - Режим доступу: <http://intkonf.org/britanska-nn-krimets-oa-problemi-finansovoyi-sistemi-ukrayini-v-umovah-rinkovoyi-ekonomiki>. - Заголовок з екрану.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

зазначених питань, на нашу думку, необхідно впровадити контроль за витрачанням коштів, їх доцільністю та належним чином відслідковувати грошові потоки. Водночас обов'язковим має бути зменшення обсягів запозичень для покриття бюджетного дефіциту.

На наш погляд, для покращення стану фінансової системи України необхідно переглянути ключові напрямки стабілізаційної політики: розвиток страхового механізму пенсійного забезпечення, медичного обслуговування, страхових принципів фінансування для отримання вищої освіти полегшить навантаження та сприятиме удосконаленню функціонування фінансової системи країни. Для зменшення заборгованості, Україні слід поновити свій імідж та відновити довіру населення, емітуючи при цьому державні облігації з метою залучення додаткових коштів. Разом з тим у довгостроковій перспективі необхідно створити відповідні механізми, спрямовані на стимулювання розвитку фінансів домогосподарств, оскільки, використовуючи практику зарубіжних країн, слід зазначити, що домогосподарства займають провідне місце у формуванні доходної частини бюджетів усіх рівнів.

Що ж стосується базельських рекомендацій, то на сьогодні вітчизняний банківський сектор приведений у відповідність із стандартами «Базеля І». Окремі вимоги «Базеля ІІ» реалізували лише деякі банки з іноземним капіталом. Що стосується «Базеля ІІІ», то, безумовно, українські банки мають відповідати прийнятим стандартам. Хоча здійснювати такий перехід доцільно поетапно і в рамках індивідуального підходу. До того ж не існує на нинішній день точних оцінок того, яка капіталізація потрібна українським банкам для відповідності вимогам Базельського комітету. Слід також здійснити оцінку відповідності вітчизняних банків новим вимогам ліквідності за Базельськими стандартами. Таким чином, на сьогоднішній день достатньо складно спрогнозувати як вплине впровадження третіх стандартів Базельського

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

комітету на банківську систему України, адже практика впровадження навіть його попередніх вимог, Базель II, спостерігається вкрай рідко, а також оскільки це залежатиме від формату його впровадження: які положення будуть серед імплементованих – перспективні чи не перспективні.

З іншого боку, імплементація зазначеної рекомендації в національне законодавство є пріоритетним завданням нашої держави в зв'язку з євро-інтеграційними напрямом розвитку нашої країни.. У протилежному випадку вітчизняні банки ризикують зазнати ізоляції від зовнішніх ринків. Даний сценарій розвитку негативно впливатиме на ефективність вітчизняних банків.

“Базель III” може завдати негативного впливу на ефективність не тільки банківської системи, а й всієї національної економіки наступним чином: ринки країн з перехідною економікою, як українською до прикладу, характеризуються високим ризиком, але й високою дохідністю. Примусова чутливість банків до ризику може зменшити інвестиційну привабливість нашої держави в очах закордонних інвесторів. Подальшим недоліком “Базель III” є можливе погіршення кредитних умов для МСП, що може позначитися на подальшому розвитку економіки.

Висновки, таким чином, у сучасних умовах існує об'єктивна потреба у ефективній реалізації програми фінансового оздоровлення держави, розробці ряду стабілізаційних заходів щодо запобігання негативним наслідкам від фінансової кризи, що вимагає, на нашу думку, прийняття низки відповідних законів, здійснення практичних заходів та розробки науково обґрунтованих критеріїв функціонування фінансової системи держави з метою мінімізації можливих збитків від подальших фінансових криз для вітчизняної економіки. За умови імплементації перерахованих вище рекомендацій сучасна фінансова система України вийде на траєкторію стабільного економічного розвитку. Тому важливим етапом розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг є державна

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.

підтримка її інтеграції до європейського й світового фінансових ринків. У зв'язку з цим важливим завданням регулюючих органів залишається дослідження тенденцій та перспектив розвитку світових фінансових ринків і створення правових умов для інтеграції вітчизняних фінансових установ у світовий фінансовий ринок. Однак безсумнівно, що впровадження базельських стандартів необхідне для стабілізації українського фінансового ринку, а також є важливою і невід'ємною часткою в рамках міжнародної інтеграції України у світовий фінансовий ринок.

Турченко, Т. В. Проблеми та ключові заходи щодо підтримки стабільності функціонування національної фінансово-кредитної системи крізь призму рекомендацій Базельського комітету [Текст] / Т. В. Турченко, М. Л. Гончарова, А. А. Шелюк // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України / під ред. д.е.н., проф. О. О. Непочатенко (Ч. 1). – Умань : Видавничо-поліграфічний центр Візаві, 2013. - 295 с.
